

יוצרים ישראלים ופלסטינים נגד כיבוש: שמעון בלס, ג'מיל אל-סלחות וסלמאן נאטור

אכן, ה'1 בנובמבר הביא עימו מהפך של ממש, מהפך שבו הללו שבכל הזמנים דיכאו אותם מל-פנינו וממחשבתנו צעדו צעד ניכר בכיוון של השתלטות על חיינו, היי כלל אורחיה של המדינה הזאת שאותה הם מבקשים להחזיר לחשכת ימי הביניים.

ביום שלמחרת פירסום תוצאות הבחירות נראה הכל קורד, אבל וגם אלים. ואנחנו, וכונתי ב"אנחנו" זה למי שמוגדר או משייך, כללית וסתמית או כיוודים ובחישות, למחנה השמאל, ניצבנו פעוריה נוכח המתרחש. רק אחרי שחלף זמן התחלנו מתאוששים משייתוק של ההלם.

אבל גם אחר כך, אחרי אותה התאוששות, עוד לא קרה דבר שאינו בנדר גישוש באפילה; שום דבר המבטיח תיקווה כלשהי לחיים טובים יותר בעולם הזה, מעבר לתיקווה הבלתי-מוסמכת לג' אולה בעולם הבא, זה שאינו יודע גבולות, ממי שלות ובחירות.

הניצחון היה ניצחונם הבלתי-מפוקפק של ה-באבים והאיטולות למיניהם שנתפנו מענייני העולם הבא — תחומם המיקצועי — ונתאו להכניס קצת סדר משלהם, ומשלחם דווקא, בחיי שעה של חילוניים.

וכך, הם יעשו את הסדר החדש, ואילו אנחנו נוסף להתוכח עם ועידה בינלאומית וגבולות שיחצו עיר רבתי-עם, בירת אימפריה, או אפילו כפר קטן דוגמת הכפר ברעקה, זה שהגבול המ-קווה עשוי לחצות בו בית שטרקלינו יישאר במדינה ישראל, ואילו חדר האמבטיה שלו ינרוד למדינת פלסטין.

למען השלום, אני ממחר להרגיש, נקבל עלינו גם גזירה זו. הכל ובלבר — ובלבר שלא ירסו

את כל הבית, על טרקלינו והאמבטיה שבו, ואולי גם על יושביו.

חששות שווא? הנה לא יצא יום אחד מיום הבחירות 15' בתים שלווים נהרסו בזרועות בול-דורים. נהרסו, לא מפני שהפריעו למהלכו של קו גבול כלשהו, זה או אחר, אלא מפני שהם מפ-ריעים — היום כבר צריך לומר הפריעו — לקיו-מה של אשליה.

הכוונה לאשליה בת 40 השנה כי הארץ הזאת תהיה לצד אחר, לעם אחר, לתושבים בני דת אחת, בלא שותפים, בלא שכנים, ואפילו בלא בקתות לעבדים ולשְרָתים, לשואבייהמים ולחוט-ביהעצים.

וכך, 15 הבתים שנהרסו בטייבה נהרסו ביד אדם מפני שחצו את קוהגבול שבין המציאות לבין האשליה, בין המצוי לבין הרצוי.

מאת סלמאן נאטור

היום מותר להתנבא כי היתה זו רק ה"יריה" הראשונה. עוד יהיו "טייבות" לאימעטות עד שיהי כון משהו כמו דריקים בשלום על הארמה הזאת בארץ שנועדה להיות, ואולי עשויה היתה להיות, זבת חלב ודבש, תחת להיות זבת טייבות והריסות בתי כפריה.

וכך קראנו את היריעות על המשא והמתן, המקח והממכר, הסחטנות והכניעה, חוסר-הכנות ואי-הכבוד. בקיצור: כל מה שאיפיינו את הניס-יונות להרכיב את הממשלה הבאה, כשבליבנו אשליות מעטות בלבד.

הללו, ייתכן שעוד לא הסכימו בדיוק על ניתחי העוגה שיפלו בחלקם ואפשר שעוד יתקוטטו זה עם זה וזה כנגד זה שבו ושבויעים ושלוש, אבל כלפינו — מחנה השמאל או מחנה השלום היש-ראלי — הם מגלים אחרות ותמימות-ידעים נדי-רה. איתנו לא יהיה להם לא משא ולא מתן. ייתכן שחלקם עוד אינם יודעים בדיוק מה הם רוצים זה מזה, או אפילו מה הם מבקשים לעצמם. אבל את שום מבקשים, לא, דורשים, מאיתנו — את זאת הם כבר יודעים היטב. בכך הם מאוחרים, משי-תרעים על "מצע" אחר.

יריה ראשונה

היום מותר להתנבא כי היתה זו רק ה"יריה" הראשונה. עוד יהיו "טייבות" לאימעטות עד שיהי כון משהו כמו דריקים בשלום על הארמה הזאת בארץ שנועדה להיות, ואולי עשויה היתה להיות, זבת חלב ודבש, תחת להיות זבת טייבות והריסות בתי כפריה.

וכך קראנו את היריעות על המשא והמתן, המקח והממכר, הסחטנות והכניעה, חוסר-הכנות ואי-הכבוד. בקיצור: כל מה שאיפיינו את הניס-יונות להרכיב את הממשלה הבאה, כשבליבנו אשליות מעטות בלבד.

הללו, ייתכן שעוד לא הסכימו בדיוק על ניתחי העוגה שיפלו בחלקם ואפשר שעוד יתקוטטו זה עם זה וזה כנגד זה שבו ושבויעים ושלוש, אבל כלפינו — מחנה השמאל או מחנה השלום היש-ראלי — הם מגלים אחרות ותמימות-ידעים נדי-רה. איתנו לא יהיה להם לא משא ולא מתן. ייתכן שחלקם עוד אינם יודעים בדיוק מה הם רוצים זה מזה, או אפילו מה הם מבקשים לעצמם. אבל את שום מבקשים, לא, דורשים, מאיתנו — את זאת הם כבר יודעים היטב. בכך הם מאוחרים, משי-תרעים על "מצע" אחר.

איזו אחרות?

ושוב חזרת בכל חומרתה וחריפותה החלוקה

על קריאות סופרים ועל גישוש באפילה

חם ממין זה? האם תורשה להשתתף בו, או שתי-פסל כולה, כבעבר. רק לפני שבועות אחדים, ערב הבחירות, קראנו בעיתונים כי האוכלוסיה הער-בית היא "תיקוהם האחרונה" של "יפיהנפש" ו"השפויים" המבקשים להציל את מדינתם משי-קיעה בחשכת ימי הביניים.

עכשיו, משנתבדה תיקווה זו, מה התפקיד — אם יש כזה — המיועד עליידי אותם, "יפיהנפש" לאוכלוסיה הערבית, במסגרת המאבק לשינוי פני הרברים?

הנה עוד בטרם סיימו את מניין הקולות כקלפי וכבר ניתנה ההוראה לבלודורים לצאת לדרך בחיפוי המיסטרה (שרה-מיסטרה היוצא היה כי-דוע איש מערך) ולהרוס בתים שנבנו — לא על ארמת מדינה, חלילה, כי אם על ארמת תושבי המקום, נבנו ביזע ובעמל-כפיים, לא בכסף שנר-כש בעיסקות כבוהס.

האם גם בעליהם של הבתים הנהרסים ייקראו לתת יד למערך השמאל הציוני במילחמתו במ-ערך הלאומי-חרדי?

עוד בטרם חולקו התיקים בממשלה החדשה החלה מתבצעת, הלכה למעשה, מדיניות הטי-ראנספר שלקראתה הכינו אותנו בשנים האחר-ונות. האם יילחמו ס. יזהר וחבריו במדיניות הטי-ראנספר הגזענית, כשהם מסרבים לשתף במאבקם זה את קורבנות אותו טראנספר?

מי נדרש כאן, להפסיק לילל? אלה החוששים שמא לא יורשו לנסוע לטייל בשבת או שיהיו על פי חוק להרליק גרות שבת בבתיהם, או אלה המיללים כיוון שנתרו בלא קורת-גג?

מי צריך קונפדרציה?

ולעוד קול-קורא של סופרים ברצוני להתייחס כאן. הכוונה למודעה שהופיעה בעיתון הארץ בחתימת 10 סופרים, אינטלקטואלים ועסקנים, ביניהם ארו ביטון, א"ב יהושע, משה עמיר וב שני ערבים.

המודעה קוראת, "להעלות על סדר היום רעיון יסן-חרש: קונפדרציה בארץ-ישראל שתכלול שתי יחידות עצמאיות אך קשורות, ישראל ופי-לסטין, עם אפשרות להצטרפותה של ירדן — כשירושלים מתפקדת גם כבירת-על של הקוני-פדרציה."

מהו בעצם צו-השעה, בתחום הפוליטי-הביטי-חוני, כסיסוך הרמים הכואב ביותר שבאיזור כולו? דעתי היא, שמצרה-השעה הוא לחסל את הכי-בוש ולפעול למימוש זכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני באמצעות הקמת מדינתו בגדה המערבית וברצועת-עזה, כלומר, בשטחים שנכ-בשו במילחמת 1967.

לשם מה איפוא להעלות רעיונות ישנים-חד-שים, ישנים וכושלים יותר מאשר חדשים ומכ-טיחים, כימים שבהם העם הפלסטיני, בצוותא עם כל כוחות הקודמה והשלום בישראל ובעולם, תומכים ואף רוחפים לקראת הקמת המדינה הפ-לסטינית העצמאית שרק ממשלתה הריבונית היא שתהיה מוסמכת להחליט על טיבם של קשריה האזוריים והבינלאומיים.

איזו זכות נפלה בחלקם של עמיתינו הסופרים, יהודים עם ערבים כאחד, לפסוק הלכה במקומה של אותה מדינה ריבונית שתקום לצידה של יש-ראל?

האין זה הוגן, ריאליסטי ו"מתקדם" יותר לפ-עול תחילה למען הקמתה של אותה מדינה או "ישות עצמאית" טרם שמחליטים עם מי וכיצד "ישתלבו" תושביה?

עשרות סופרים ואנשי-רוח ואקדמיה, יהודים עם ערבים, ישראלים עם פלסטינים, חתמו יחדיו לאי-מכר על הסכמי-שלום סימלי המבטיח הקמת מדינה פלסטינית, אבל יותר מכל הוא מבטיח שלום ואחוות-יעמים באזורנו.

תחת לקרוא להקמת "מערכים שמאליים ציו-ניים" בהשתתפותם של אנשי אגרוף ואנשי יד-חזקה, תחת להעלות רעיונות "ישנים" על קוני-פדרציות, רעיונות שנבדחו על הסף בידי בני-העם הפלסטיני, תחת לפרסם מודעות ולכנס ביי-נוסים ולארגן התארגנויות שבהן יתווכחו עוד ועוד, שעה שכוחות החשור משתלטים על חיינו, מן הראוי לאזור עוז לקריאה נכונה של צרה-השעה. וזה — לא עניין של מילים וניסוחים וניסוחות ופיתרונות-לא-פיתרונות הוא, כי אם כורח מצוי-אות נוראה אשר דומה כי תלך ותידרדר ככל שיחלוף הזמן.

ביחס להשתלטות העתידה של החרדים על המ-דינה, או, מוטב, השתלטות היווג של חרדים ולאומנים. ההיסטוריה רק "תיקנה" מעט את עיתוי התחזיות. וכך, תחת שהמהלכים שניצפו עליידי הסופר יימשכו דור או שני דורות, הם כבר כאן, בעין, לעינינו.

השאלה עכשיו היא כיצד יוצאים מן המלכודת. מכין כל הרברים, פרי עטם של סופרים, שק-ראתי באחרונה, רצוני להתעכב על שני גילויי-דעת, שעם כל הכבוד שאני רוחש לכותביהם ול-פעלם אני מבקש להצביע על נקודות-התורפה המאפיינות אותם.

תחילה קריאתו של הסופר ס. יזהר, מי שה-עולם הזה בחר בו כאיש השנה בספרות תשמ"ח בזכות מילחמתו הבלתי-נלאית להסביר לקוראיו את סיבועה של האינתיפאדה כתהקוממות עממית, לא כ"סרור" או סירת. התפרעויות."

שלושה ימים אחרי הבחירות פירסם יזהר סמי-לנסקי בעיתונו דבר קול-קורא שבו קרא להפסיק "לילל ולפעול להקמת מערך שמאל ציוני" שי-

דו-קיום בצל האינתיפאדה

חלף את המדינה מקיללת תוצאות הבחירות. שאלתי שלי היא, מה פירושו של אותו "מערך שמאל ציוני" במפה הפוליטית הפרלמנטרית של ישראל של ימינו? האם המדובר באמת רק במערך, במפלגת שינוי, במפ"ם ובר"ץ? האם הכוונה היא להוציא שוב מכלל חשבון את החזית הרמוקרטית (חד"ש), את ההשימה המתקרמת ור-שימתו של דראושה?

שאם כך, הכוונה היא לא להתחשב שוב בהש-קפותיה, בעמדותיה ובמאוייה של מרבית האוכ-לוסיה הערבית במדינה, וכן גם בכוחות היהודיים המתקרמים שאף הם מגדירים עצמם כלא-ציו-ניים.

אבל אני מתכוון להפנות לס. יזהר שאלה נור-ספת. האם ייתכן לכולל במערך השמאל שייאבק למען שינוי פני הרברים במדינה אנשים כפרס, רבין, נבון ורבים מעמיתיהם? האם אלה וכוז תהיה דמותם של ה"לוחמים" החדשים?

האם אלה — חלקם לא רק פוליטיקאים ואנ-שי-מיילים כי אם גם אנשי כדור-פלאסטיק ורי-מוני גאז מרמיע — יצילו את המדינה מן החלום הרע שאליו התעוררנו לאחר הבחירות האחרונות, בעוד שהיהודים הלוחמים מזה 40 שנה כנגד כל צורה של כיבוש, דיכוי, אפליה וגירוש — יהיו נידונים שוב להישאר מחוץ לגרר?

הטראנספר כבר התחיל

ומה יהא גורל האוכלוסיה הערבית במערך לר-

לעיתים כשל רברים של מהיכך, מונחים וניי-סוחים שאיש אינו מוכן להרפות מהם, כאילו בהם היתה המציאות תלויה.

מילכוד הסופרים

דומה שיותר מכל בקוצה אחרת נפלו הסופרים קורבן למילכוד הניסוחים והנסחנות שלהם עצי-מם. איש-איש פנה לעיתונו ולתיאוריות החביבות עליו, לבעלי-כרית משכבר הימים כנגד בני-פלו-גתה ותיקים, מעלים שוב מחלוקות שאבר עליהן הכלה, נאחזים שכנאות ובקנאות בפאנאטייות שאינה נופלת, ואולי אפילו עולה, על זו של חובשי השטריימלים.

ייהרס הכל — אומרים אלה כאלה — ובלבר שהצדק "שלנו" ניצח.

בעיקבות הבחירות התבטאו בפומבי סופרים ואנשי רוח ואקדמיה רבים — בעיתונות ובשאר כלי-התיקשורת. שבועות האחרונים אף ניגלה פער מעניין בין פוליטיקאים, עורכי ספרים ופרי-עמי פוליטיים, מזה, לבין סופרים, מזה.

ניתנה האמת להיאמר: בעוד שהראשונים נכי-שלו במרבית תחזיותיהם, עלה בידי האחרונים לעיתים קרובות לנחש את תוצאות ההתמודדות בדיוקנות מדהימה. אולי באמת כדאי למעוניינים להסיק מכך מסקנות בבחירות הבאות...

תסמונת בוןר

אני קורא לה כך על סמך תחזיותיו של הסופר